

महाराष्ट्र शासन,
गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय, क्र. झोपुरो 1096/प्र.क्र. 44/गुरि-ऐल,
मंडळालय, पुणे 400 032, दिनांक 22 मे, 1996.

प्रस्तावना :- बृहन्मुंबईतील फोफदपट्टीवासियांची सन 1976 मध्ये प्रत्यक्ष यणना व तदनंतर 1980 व 1985 च्या भतवार याचांप्रमाणे प्रयोगना झालेली आहे; तसेच, बृहन्मुंबईतील पदपथवासियांची अशा प्रकारे केळज्ञाच. प्रयोगना झालेली ताही, फारण पदपथ हे पादव्या-यांना ये-जो करण्यासाठी/चालण्यासाठी असतात. पदपथाचा उपयोग रुक्कमित्रांसाठी असत नाही आणि सहभागी, पदपथवासियांचे निष्कासन करण्याच्या योजना राखविलेल्या आहेत.

2. मुंबई महानगरपालिकेच्या एका अधिवालात त्यांनी शाहरातील पदवयावरीत दोघडधोची संख्या सुमारे 35 हजारच्या घटकल्पास असूनहाये नमुद केलेले आहे. या पदवयावासिपांच्या संख्येत गेल्या काही वर्षात अणखी याढ जालेली असूनार.

३. बुधम्बुद्धेतील पदपथवासियांच्या ह्या अतिक्रमणामुळे अनेक समस्या निर्माण करालेल्या आहेत. पदपथ नामाची वरतीने ज्यापले भसालगामुळे, लोकांना ऐन रहवारीच्या बेळीमुळ्या रस्त्यावरून ये-जा करावी लागते. ह्यामुळे एक तर आहातुकीची कोडी होतेच परंतु अपघात होण्याची शक्यता असते. शासनाच्या आतापैकीतच्या घोरणामुळार पदपथावरीला या कस्त्यांना कोणत्याच प्रकारच्या सुविदा दिलेल्या नाहीत. परिणामतः पदपथवासियांचे स्थानबद्दोबर सन्मोपतालाच्या परिसरातील लोकांचे जारीरथ धोक्याह आलेले जाहे.

५. मुंबईतील भोपळपट्टीवासियांच्या कायम स्वरूपी पुनर्बसनाचाबत विचार व अभ्यास करून इफेक्टिव हिफारेती कारण्याताठी एका अभ्यास नटाची नेमणूक घेलो होती. मा अभ्यास घटाने आपल्या खाड्यातात असे स्पष्टपणे नक्काद कैलोले आहे की, जोपर्यंत पदपथवासियांना झोपळपट्टी पुनर्बसन योजनेत समर्थित करून परवण्य कायम स्वरूपी नीकडे करून घेतले जात नाहीत, तोपर्यंत पुनर्बसन योजनेचे कृत्य परिप्लास पुरव्हीकरणा दिलणार नाहीत. तोसेच याचाचे अनवतेच्या दूष्टीकोनातूनही विचार करणे अवश्यक आहे. मा पर्वतीधुमिवर वरीत प्रश्नाचा शासन स्तरावर विचार विनिमय झाल दोता व आता त्या अनुरोधाने जास्तनाने जालीलप्रभागे निर्णय घेतलेला आहे.

सामग्री निर्णय :-

- ज्ञोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेतर्गत ज्या पाश्चत्याच्या वाणी संविनियोगाच्या क्षेत्रफलाच्या झटी व शासी आहेत त्याच पदपथवासियांच्या पुनर्वसनाबाबत लागू होतील.
  - पदपथवासियांचे पुनर्वसन हत्तर ठिकाणी करावे खावेल.
  - पदपथवावरील ज्ञोपडपट्टीवासियांचे पुनर्वसन करण्याची जगाकडी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेची राहील. यासाठी मुंबई महानगरपालिकेने प्रकल्प दृष्टीकोन (प्रोजेक्ट विग्रोच) ठेवाळ व कोणत्या पदपथवावरील ज्ञोपडपट्टीवासियांना पुनर्वसनासाठी अग्रक्रम यावा याभाबी निर्णय दुर्बर्थी महानगरपालिकेने घ्याला.
  - पुनर्वसन झाल्यानंतर रिक्त झालेल्या पदपथवर मुळा अतिक्रमणे होणार नाहील. याची संपूर्ण खाचरक्षारी मुंबई महानगरपालिका घेविल.
  - पदपथवावरील ज्ञोपडपट्टीवासियांच्या पुनर्वसनासाठी लागणारी जगीन रासन आवश्यकता खासल्यास मुंबई महानगरपालिकेस प्रकल्पाचे मुण्डत्तेवर व मूलभापनानंतर उपलब्ध करून येविल.
  - योगीना राबविण्यासाठी व सदनिका मिळाल्यानंतर लागू होणा-या झार सर्व वटी ज्ञोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेनुसारच राहतील तसेच पदपथवावरील शीहावाईने रिक्त जगीनीवर पुनर्वसन करण्यासाठी चटई क्षेत्र निर्देशकांचे प्रमाण सुधारित

प्र. ल. भद्रे,

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन-

प्रत,

गा. राज्यपालांचे सचिव,

मा. मुख्य मंडळाचे सचिव,

मा. गोवी (गृ.नि.) यांचे ज्ञानी सचिव,

मा. राज्यमंती (इ.वि.) यांचे ज्ञानी सचिव,

मा. राज्यमंती (नगर विकास) यांचे ज्ञानी सचिव,

आय्यल, म. इ.नि.वि. प्रशिकरण, गृहनिर्माण भवन, मुंबई-५।

मा. सभापती, मु.क्रि.सु.मंडळ, गृहनिर्माण भवन, घारी, मुंबई-५।

मा. मुख्य सचिवाचे स्वीय सहाय्यक,

आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालका यांचे स्वीय सहाय्यक,

प्रधान सचिव, महामूल यांचे स्वीय सहाय्यक,

प्रधान सचिव, गृहनिर्माण यांचे स्वीय सहाय्यक,

अन्यर उरुल सचिव, नगर विकास यांचे स्वीय सहाय्यक,

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, शोपढपट्टी पुनर्कल्पना प्राधि. यांचे स्वीय सहाय्यक,

उपायक व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, म. इ.नि.वि. प्रशिकरण, गृहनिर्माण भवन, घारी (पु), मुंबई-५।

आयुक्त, कोकण विभाग,

जिलहाधिकारी, मुंबई उपनगर विभाग,

अतिरिक्त जिलहाधिकारी (अतिक्रमण), मुंबई,

नियंत्रक, अतिक्रमण व अनठिकूत बोर्डकामे, मुंबई,

संचालक, भाजाह उंचाळनालग, मुंबई,

मुख्य अधिकारी, मुंबई, कोकण, पुणे, नाशीपूर, औरंगाबाद, नाशिक, अमरावती, गृहनिर्माण बोर्डे,

संचालक, गोवी शोपढपट्टी मुकार मंडळ,

महालोखापाल, मुंबई-१,

अधिदात व लेखा अधिकारी, मुंबई,

निवासी लोका अधिकारी, मुंबई,

मंत्रालय, सर्व विभाग,

गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभागातील सर्व विभागी,

गृहनिर्माण सेल, (निषड नस्ती).